

ARCHITECTURE 1900:

Stockholm, Helsinki, Tallinn, Riga, St: Petersburg

1895-1915 var en dynamisk period för Östersjöregionen. En rad "snilleindustrier" växte fram och handeln mellan länderna ökade i industrialismens efterföljd. Industrialiseringen bidrog till ett intensifierat byggande: verkstäder och fabriker, banker, anläggningar för el, vatten och gas samt lokaler för detaljhandeln och infrastruktur blev vanliga uppdrag för arkitekterna. Industriprodukterna och konstindustrin visades upp på stora nationella och internationella utställningar och i samband med dessa började arkitekter och ingenjörer träffas på särskilda möten och kongresser för att utbyta erfarenheter. Nya stilideal spreds mellan länderna också tack vare arkitektutbildningarna, genom praktik och studieresor. Perioden uppvisar en brytning med 1800-talets stilarkitektur och ett prövande av nya former vilket ledde fram till en friare arkitektur med nya material, asymmetriska former, ornamentala dekorer och äkta material. Urbaniseringen i industrialismens efterföljd medförde att de stora städerna i regionen växte rekordartat. Helsingfors, Tallinn och Riga dubblade sin folkmängd under bara några årtionden medan Stockholms folkmängd ökade med flera hundra tusen och St: Petersburg växte till en av de största städerna i Europa. Utställningen presenterar dessa städers utveckling under perioden, med dåtidens arkitektur och byggande som utgångspunkt.

Stockholm

Urvalet av Stockholmsbyggnader i utställningen – kulturella och kommersiella byggnader, publika institutioner, kyrkor och bostäder – ger en idé av stadens arkitektur vid tiden och vad som fördes vidare, via impulser och influenser och ibland genom direkt imitation.

I utställningen finns arbeten av Sveriges mest kända arkitekter så som Ferdinand Boberg, Ragnar Östberg, Carl Westman och Lars Israel Wahlman representerade med ritningar och foton. Många av dem är original från Arkitekturmuseet.

Startpunkten för den svenska delen av utställningen är Konst- och industriutställningen 1897 som arrangerades med anledning av Oscar II:s 25-årsjubileum som regent. Diskussionen om en nationell stil pågick för fullt och på Stockholmsutställningen kunde man skönja två olika linjer, dels Bobergs jugendinspirerade svenska växtornamentik och dels jugendbarocken.

Helsingfors

Utställningens finska del visar bostadshus, banker, kyrkor, industribyggnader och kommersiella byggnader från mitten av 1890-talet fram till första världskriget. Dessutom presenteras tre av de mest anmärkningsvärda arkitekttävlingarna från perioden samt den första stadsplanetävling som arrangerats i Finland. Besökarna kan även se resultatet av finska arkitekters arbeten i de baltiska staterna.

Materialet inkluderar verk av Herman Gesellius, Armas Lindgren och Eliel Saarinen samt Lars Sonck.

Tallinn

Det mångkulturella samhälle som Estland utgjorde under perioden 1895-1915 bidrog tillsammans med de många internationella tävlingarna till arkitekturutvecklingen i landet.

Den estländska delen av utställningen visar originalprojekt av Gesellius, Lindgren & Saarinen och Palmqvist & Sjöström från Finland, Nikolai Vasilyev och Alexei Bubyrt från St: Petersburg, Johansson & Ljunggren från Stockholm, August Reinberg från Riga och de estländska arkitekterna Karl Burman och Jacques Rosenbaum.

Riga

1800-talets Riga var delvis tyskt, delvis ryskt och delvis lettiskt. Arkitekter av tre olika nationaliteter ritade arkitektur åt tre olika kundgrupper med olika inriktning: Eklekticism, Nationalromantik, Nyklassicism och Art Nouveau. Samtliga stilar finns representerade i utställningen.

St: Petersburg

Unika ritningar av tidens mest prominenta arkitekter, kartor, stadsplaner och fotografier från State Museum of the History of St: Petersburg återskapar bilden av det mångfasetterade livet i det ryska imperiets huvudstad. Mer än 60 föremål illustrerar tidens arkitekturidéer.

Ända sedan den grundades har St: Petersburg varit en stad där olika skolor och arkitekturtrender utvecklas sida vid sida och påverkar varandra. Vid 1800-talets slut skedde en ökning av de kreativa kontakterna. Den lettiske arkitekten Micolás Songaila och ett flertal arkitekter från Estland så som Karl Burman, Artur Perna och Alexander Regelson ritade exempelvis byggnader i St: Petersburg. Många arkitekter från St: Petersburg arbetade dessutom i Baltstaterna samt i Finland och Sverige. Dessa kontakter resulterade i utvecklandet av stilen "Nordisk Art nouveau" i St. Petersburg.